

**Олексій Терещук¹, Світлана Коваленко², Євгеній Сахно³, Юлія Щербак⁴,
Віктор Мовенко⁵**

¹ кандидат технічних наук, доцент, директор навчально-наукового інституту архітектури, дизайну та геодезії, професор кафедри геодезії, картографії та землеустрою,

Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченка 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

E-mail: olexter1957@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-6433-9351>

ResearcherID: H-4540-2016 **Google Scholar:** <https://scholar.google.com/citations?user=vZtF4YIAAAAJ&hl=uk>

Index Copernicus - <http://journals.indexcopernicus.com/+++>, p24781806,3.html

² кандидат педагогічних наук, доцент кафедри геодезії, картографії та землеустрою,

Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

E-mail: svkova70@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-5829-7132> **Researcher ID:** H-4476-2016

³ доктор технічних наук, професор кафедри геодезії, картографії та землеустрою,

Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, 14027, Україна).

E-mail: evsakhno@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-9789-7242>.

Researcher ID: M-3987-2016. **SCOPUS Author ID:** 57190493489

⁴ викладач кафедри геодезії, картографії та землеустрою,

Національний університет «Чернігівська політехніка» (вул. Шевченка 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

E-mail: Shch.Yu15@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-3439-3792>

ResearcherID: H-4199-2016

⁵ старший викладач кафедри геодезії, картографії та землеустрою,

Національний університет Чернігівська політехніка (вул. Шевченка 95, м. Чернігів, 14035, Україна).

E-mail: viktor.movenko@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3395-3476>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/H-2364-2016>

Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=YNglHagAAAAAJ&hl=ru>

**ПРОЕКТ ОЗЕЛЕНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ ПАРКОВОЇ ЗОНИ «БЕРЕЗОВИЙ ГАЙ»
У М. ЧЕРНІГІВ**

У роботі розглянуті завдання реалізації проекту озеленення території паркової зони «Березовий гай» у м. Чернігів, що передбачають: проведення пропагандистсько-просвітницького заходу «Подих рідного міста», спрямованого на підвищення обізнаності школярів, студентів та інших верств населення м. Чернігова у питаннях створення та збереження новостворених зелених насаджень та має на меті об'єднати різні верстви населення навколо озеленення міста, осучаснення та облаштування міських парків і скверів, формування еко-культури та дбайливого ставлення до навколишнього середовища; роботи з вибору ділянки для посадки дерев, закупівлі саджанців та інформування студентів, школярів і мешканців прилеглих територій про можливість долучення їх до робіт з озеленення території дитячого ігрового майданчика, розташованого на території парку відпочинку «Березовий гай».

Ключові слова: озеленення території, зелені насадження, благоустрій, навколишнє середовище.

Рис. 5. Бібл.: 9.

Актуальність теми дослідження. Санітарно-гігієнічні і мікрокліматичні умови для життя, виробничої діяльності та відпочинку населення України постійно погіршуються через загазованість і запыленість повітря, особливо в умовах міської території та наявності промислових об'єктів. Відповідно до нормативів із зонування територій населених пунктів, з метою регулювання містобудівної діяльності, передбачено встановлення структурного складу селітебної території на рівні 50% під всі види зелених насаджень, зокрема на одного міського жителя повинно припадати близько 60 м² насаджень (у т. ч. 12-24 м² насаджень загального користування). Проте, завдання озеленення міст зводиться не тільки до збільшення площі зелених масивів, але і полягає у їх рівномірному розподілі, враховуючи особливості планування території: містить внутрішньоквартальне і внутрішньодворове озеленення, передбачає реконструкцію існуючих парків, скверів, бульварів, садів тощо. В умовах міського середовища важливо забезпечити максимально комфортні природні умови поблизу житла і місця роботи жителів, утворити єдиний ансамбль міста і природи. Міські зелені насадження – зелені фільтри міста – мають особливе значення при очищенні атмосфери міста від забруднень і знижують рівень шуму. В

одних випадках вони захищають міські об'єкти від шкідливих викидів із суміжних районів, в інших – локалізують і поглинають викиди підприємств і транспорту, створювані ними пи́л і шум на окремих ділянках [1-5].

Одночасно зелені насадження в місті забезпечують виконання санітарно-гігієнічних і декоративно-естетичних функцій. Висадки поблизу промислових об'єктів і житлової забудови, загороджувальних і попереджувальних зон уздовж пішохідних і транспортних магістралей забезпечують санітарно-гігієнічну дію. Тому висадження дерев в зоні дії об'єкта (дороги, будівлі і т. п.) виконують за стандартними схемами, які розроблено з урахуванням біологічних особливостей рослин, з метою досягнення максимального санітарно-гігієнічного ефекту.

Постановка проблеми. Вже давно встановлено позитивний вплив зелених насаджень паркових зон на стан здоров'я людини, особливо на дихальну систему. Вони відіграють важливу роль у формуванні навколишнього середовища людини тому, що їм властиво поліпшувати санітарно-гігієнічне становище. Зелені насадження паркових комплексів виступають як середовищеутворюючий природний фактор, що здатний виконувати естетичну, оздоровчу, терморегулюючу функції. Зелені насадження міста Чернігів пройшли тривалий етап формування, переважаючи їх частина насаджувалась у до- та післявоєнний період минулого сторіччя. В центральній частині міста середній вік дерев варіюється в межах 50-70 років, тоді як оптимальний показник складає 40 років, тому подальші зміни вікової структури насаджень носять загрозливий характер. Деревина, на відміну від неживих ресурсів, мають життєвий цикл і час, коли вони здатні найбільш якісно впливати на оточуюче середовище. Крім того, серед деревних насаджень переважають швидкоростучі та недовговічні породи, які з віком втрачають свою декоративність. У близькій перспективі прогноуються негативні наслідки – значне скорочення кількості зелених насаджень і погіршення безпечності насаджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вирішенню проблеми створення комфортного екологічного середовища в містах України присвячено велика кількість різноманітних нормативно-законодавчих актів, санітарних норм і ДБНів. Крім того, дослідженням даних питань займалися і вітчизняні вчені, такі як Гудак В.А. («Ландшафтний дизайн сучасного природного середовища»), Багацька О.М. («Прийоми та принципи композиції вертикального озеленення в населених пунктах»), Бочаров Ю.П. і Кудрявцев О.К. («Планувальна структура сучасного міста») та ін.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. В сучасному суспільстві накопичено великий досвід із благоустрою та озеленення міст, створений багатий асортимент рослин для озеленення, знайдено специфічні для міст прийоми озеленення, з'ясовано особливості утримання зелених насаджень. Проте, розширення зелених зон міста й надалі залишається надважливою сферою діяльності кожного муніципального утворення, адже саме тут створюються необхідні умови для підвищення рівня життєдіяльності населення, що роблять життя кожної окремої людини комфортним, здоровим, зручним.

Постановка завдання. Збільшення кількості транспорту, хаотичні забудови, вплив людської виробничої та рекреаційної діяльності з кожним роком все більше призводить до виникнення малосприятливих умов для життєдіяльності і здоров'я населення міст України. Тому в роботі було поставлено завдання розробити та реалізувати проект озеленення території паркової зони «Березовий гай» у місті Чернігів.

Виклад основного матеріалу. Зелені насадження є обов'язковою, невід'ємною і багатофункціональною компонентою урбогенного та техногенного середовища. Вони виконують комплекс захисних, оздоровчих, рекреаційних функцій, стабілізують екологічну рівновагу та відіграють значну роль у вирішенні завдань охорони і поліпшення стану

навколишнього природного середовища. Крім того, зелені насадження не лише покращують естетичний вигляд міста, але знижують інтенсивність негативного впливу сонячної радіації, знижують на 3-5 градусів температуру повітря, а відносну вологість підвищують на 15-40%, виробляють фітонциди – речовини, які зменшують концентрацію оксиду вуглецю на 30%, сірчистого газу – до 70%, оксидів азоту – на 35% [6,7].

Системне планування озеленення населених пунктів здійснюється згідно нормативів, які залежать від адміністративно-територіального статусу, географічного розташування і місцевих умов та містять наступні фактори: кліматичні (температурний режим, напрям і швидкість пануючих вітрів, кількість атмосферних опадів, характер інсоляції), природно-ландшафтні (особливості ґрунтів і рельєфу території, наявність лісових масивів, місце розташування водойм), розміри та народногосподарський профіль, планувальну структуру міст і селищ. При плануванні зелених насаджень загального користування в межах міста, необхідно дотримуватись рівномірного розподілу у окремих районах, пропорційно до щільності населення та на відстані від житла, яка дозволить жителям користуватись ними при мінімальних витратах часу на пересування до таких насаджень.

І хоча Чернігів вважається одним із найзеленіших міст України, стан зеленої зони міста вже давно викликає занепокоєння. Зелені насадження міста пройшли тривалий етап формування, головна частина яких насаджувалась у до- та післявоєнний періоди минулого століття. У центральних частинах міста середній вік деревної рослинності складає приблизно 50-70 років, при оптимальному – 40 років, а подальші зміни у віковій структурі насаджень носять небезпечний характер. Деревя, на відміну від неживих активів, мають обмежений життєвий цикл та час найбільшого впливу на якісні показники стану довкілля. Крім того, серед деревних насаджень переважають швидкозростаючі та недовговічні породи, які з віком втрачають свою декоративність, що у недалекій перспективі призведе до ефекту значного скорочення їх кількості і погіршенню безпечності природно-ландшафтного каркасу.

Аналізуючи проблеми благоустрою паркових зон, які стосуються утримання їх у належному санітарному стані, боротьби зі шкідниками та хворобами рослин, забезпечення висадки нових дерев і кущів та розширення видового різноманіття, виникла необхідність звертання уваги громадськості до даної проблеми. Колективом Національного університету «Чернігівська політехніка» у 2019 році було організовано пропагандистсько-просвітницький захід, який спрямовувався на підвищення рівня обізнаності школярів, студентів та інших верств населення м. Чернігова у питаннях створення та збереження зелених насаджень (проект «Подих рідного міста»). Для реалізації даного проекту та проведення робіт з озеленення, КП «ЗеленБуд» було запропоновано дві ділянки у місті Чернігів [8].

Варіант 1. Озеленення території в м. Чернігів на перетині вулиць Левка Лук'яненка та проспекту Перемоги (земельні ділянки поряд із будівлею за адресою: проспект Перемоги, 184). Відповідно до плану реконструкції міста Чернігів за рішенням міської Ради були виконані роботи з реконструкції та благоустрою автомобільної дороги, тротуарів та прилеглих територій вулиці Левка Лук'яненка та проспекту Перемоги. Тому виникло завдання озеленення територій відповідно до плану розвитку міста. Даний проект передбачає озеленення трьох земельних ділянок які знаходяться поряд із будівлею за адресою пр. Перемоги, 184. На рисунку 1 представлено території для проведення проектних робіт.

Рис. 1. Території для благоустрою: а) перехрестя вулиць Левка Лук'яненка та проспекту Перемоги; б) загальний вигляд території; в), г), д) – відповідно ділянки 1-3

Виконавцями проекту було проведено моніторинг щодо наявності підземних комунікацій на території у відповідності з рис.2, що унеможливило реалізацію проекту «Подиридне місто» на вказаних ділянках.

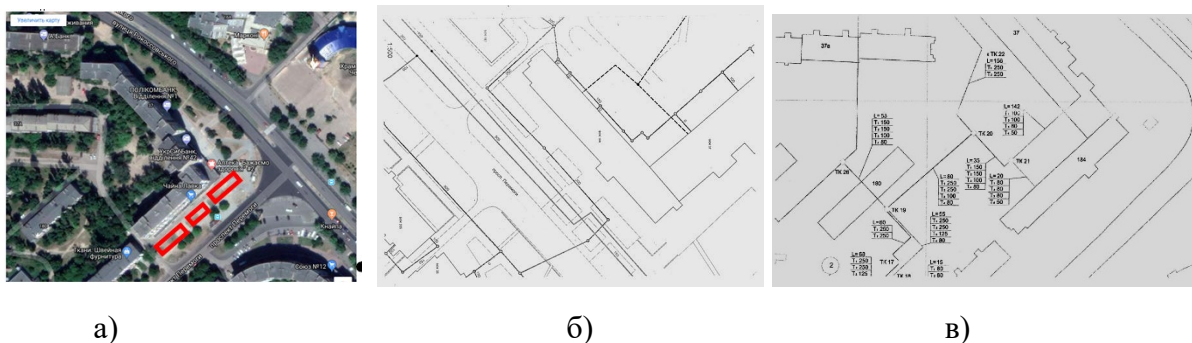

Рис. 2. а) супутниковий знімок; б) мережа каналізації на ділянках; в) тепла мережа на ділянках

Варіант 2. Озеленення території паркової зони «Березовий гай» в м. Чернігів. Березовий Гай – зелена (паркова) зона в межах міста, що розташована у Деснянському районі на схід від перехрестя вулиць Пухова та Доценка і упорядкована для відпочинку містян (рис. 3). Парк розділено на північну і південну частини кільцевою дорогою після реконструкції на початку 2010-х років, на замовлення управління ЖКГ Чернігівської міськради.

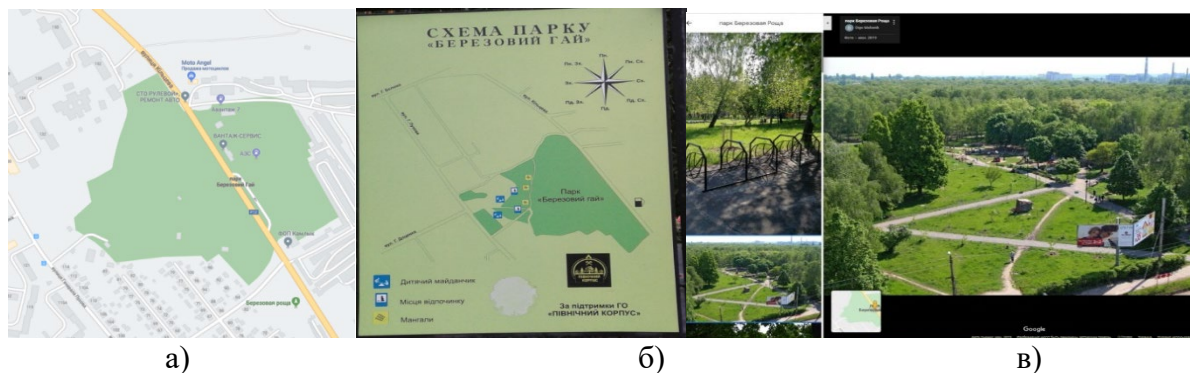

Рис. 3. а) карта паркової зони «Березовий гай»; б) схема паркової зони; в) загальний вигляд паркової зони

На даній території відсутні інженерні мережі та комунікації, крім того дана територія отримала згоду на озеленення від КП «ЗеленБуд» та громадської організації «Екомісто» м. Чернігова. Тому для реалізації проекту була обрана саме ця територія. Сьогодні «Березовий гай» одне з улюблених місць сімейного відпочинку жителів нашого міста. Вздовж свіжоасфальтованих доріжок тут розташовані зручні дерев'яні лавочки. Дитячі ігрові майданчики обнесені веселим парканом, на зелених галявинах з'явилися нові зони відпочинку. Також в парку висадили цілу алею бузку, а в майбутньому тут планують посадити й десятки інших дерев. Власне, для затінення дитячого ігрового майданчику в парковій зоні «Березовий гай» було обрано 10 дерев породи ясен (рис. 4, а) вузьколистий (*Fraxinus angustifolia* Vahl) – вид рослин родини Маслинові (*Oleaceae*) [9]. Дерево може сягати висоти близько 20-30 метрів зі стовбуром у діаметрі до 1,5 м. Кора блідо-сіра і гладка на молодих деревах, з часом на старих деревах – темно-сіра з горбками і тріщинами. Бруньки світло-коричневі, що відрізняється від ясена звичайного (чорні бруньки), навіть у зимовий період. Листки дерев – 15-20 см завдовжки, непарноперисті й складаються з 7-13 тонких листочків, які мають довжину 3-8 см із шириною 1-2 см. Квіти у суцвіттях рослин можуть бути чоловічі, гермафродити або змішані. Квітне на початку весни, а дорослі сформовані плоди сягають у довжину 3-4 см, насіння 1,5-2 см з блідо-коричневими крилами довжиною 1,5-2 см. Схема посадки дерев представлено на рис. 4, б. Проект був реалізований викладачами та студентами НУ «Чернігівська політехніка», учителями та учнями 2-го класу загальноосвітньої школи І-го ступеня № 25 та старшокласниками ЗОШ №12. Процес озеленення дитячого майданчику паркової зони «Березовий гай» відображено на рис. 5.

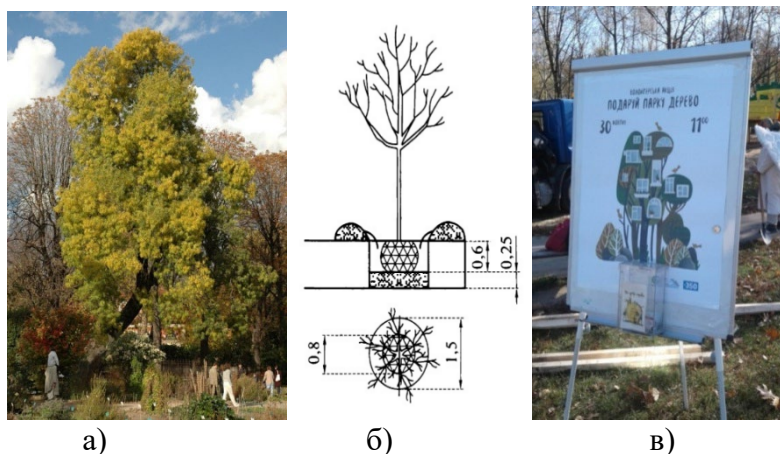
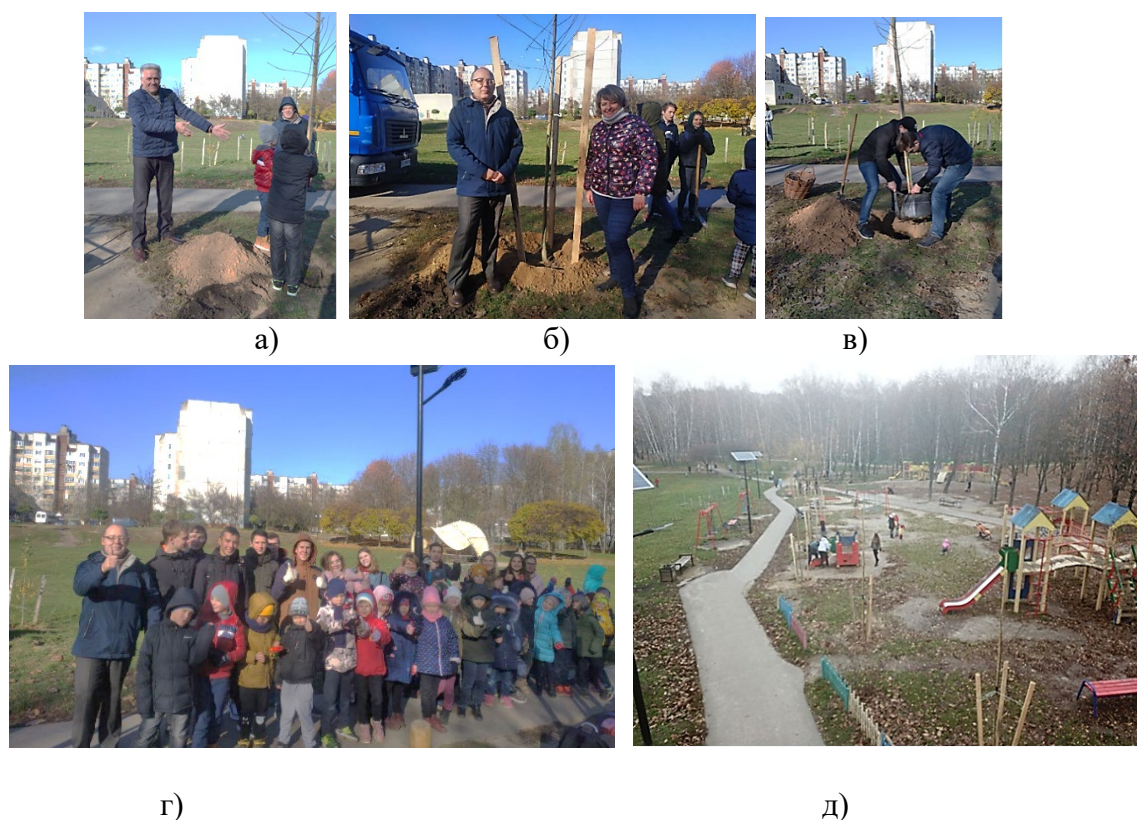

Рис. 4. а) ясен вузьколистий; б) схема посадки дерев; в) презентація проекту

Рис. 5. Озеленення дитячого майданчику викладачами, студентами НУ «Чернігівська політехніка» та школярами: а), б), в), г) – виконання робіт; д) – новостворена ясенева алея

Крім головної акції проекту «Подих рідного міста» – висадки дерев, класним керівником учнів 2-го класу ЗОШ I ступеня та професорсько-викладацьким складом кафедри геодезії, картографії та землеустрою НУ «Чернігівська політехніка», серед школярів було проведено широку інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо важливості збереження та примноження біорізноманіття нашого краю, його екологічного і рекреаційного потенціалу. В стінах НУ «Чернігівська політехніка» були проведені лекції для студентів про значення зелених насаджень у життєдіяльності і формуванні навколишнього середовища людини та необхідність створення сприятливих умов для їх раціонального використання, охорони, утримання та відновлення. Адже лісові насадження, сквери, парки тощо насичують атмосферу Землі киснем у результаті фотосинтезу, забезпечують населення цінною деревиною для різних потреб, виконують захисну функцію від вітру для сільськогосподарських угідь, мають рекреаційне та оздоровче значення. Безпосередня участь у проекті «Подих рідного міста» учнівської молоді – запорука подальшого бережливого ставлення учасників заходу до природи та й не дадуть іншим занедбати вирощене власними руками зелене багатство. Подібна акція є дуже важливою і актуальною, адже крім практичного значення, поширює наукові знання, має просвітницьку складову, формує свідомість молоді. Діти, які власноруч посадили дерево, ніколи не завдадуть йому шкоди. Всі учасники акції отримали позитивні емоції та задоволення через причетність та особисту участь в історії озеленення рідного міста. Дана акція широко висвітлювалася у відкритих засобах масової інформації та на обласних телеканалах.

Висновки.

Пропагандистсько-просвітницький захід «Подих рідного міста» був спрямований на підвищення рівня обізнаності і свідомості учнівської молоді, студентів та інших верств населення м. Чернігова у питаннях створення, утримання і збереження зелених насаджень. Головною метою стало об'єднання різних верств населення навколо озеленення міста, облаштування та осучаснення міських зелених масивів, формування дбайливого ставлення до природного навколишнього середовища, розвиток та поширення еко-культури.

Для дітей і молоді проект «Подих рідного міста» забезпечить:

- реалізацію державної політики в області патріотичного, екологічного виховання;
- поліпшення екологічної обстановки в мікрорайоні через благоустрій та озеленення парку відпочинку;
- формування екологічної культури та духовно-морального розвитку особистості на основі спільної трудової діяльності учнів, педагогів, батьків, жителів мікрорайону «Березового гаю».

Для населення пропагандистсько-просвітницький захід може стати поштовхом для:

- підвищення соціальної активності та рівня загальної культури населення мікрорайону в питаннях захисту і збереження природного середовища;
- формування екологічної свідомості та відповідальності;
- вироблення практичних навичок природокористування;
- поліпшення екологічного стану та естетичного вигляду території;
- створення сприятливих умов для збереження і зміцнення здоров'я;
- забезпечення спільного дозвілля дітей і дорослих, їх духовного зближення.

Для міста в цілому, проведений захід поліпшить естетичний вигляд території, покращить санітарно-гігієнічну та екологічну обстановку.

Список використаних джерел

1. Закон України Про благоустрій населених пунктів від 6 вересня 2005 року № 2807-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 49. – Ст. 517.
2. Безлюбченко, О. С. Планування і благоустрій міст : навч. посіб. для студ усіх форм навчання та слухачів другої вищої освіти за напрямом підготовки 0921 (6.060101) – «Будівництво» / О. С. Безлюбченко, О. В. Завальний, Т. О. Черногорова. – Харків : ХНАМГ, 2011. – 191 с.
3. Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій Благоустрій територій. ДБН Б.2.2-5:2011. – Київ : Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, 2012. – 64 с.
4. Державні санітарні норми і правила утримання територій населених місць [Електронний ресурс] / затв. наказом МОЗ України від 17. 03. 11 № 145 № 457/19195. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0457-11#Text>
5. Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів. [Електронний ресурс] / затв. наказом МОЗ України від 19. 06. 1996 р. №173. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0379-96#Text>
6. Правила утримання зелених насаджень у населених пунктах України [Електронний ресурс] / затв. наказом Мін. будівництва, архітектури та ЖКГ України 10. 04. 2006 № 105. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.
7. Паспорт об'єкта благоустрою зеленого господарства [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TF006269.html.
8. Комунальне підприємство Чернігівської міської ради «ЗеленБуд» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zelenbud.cn.ua>.
9. Ясень вузьколистий [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D1%81%D0%B5%D0%BD_%D0%B2%D1%83%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B9

References

1. The Law of Ukraine on the Improvement of Settlements (2005). Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine (VVR), 49, Article 517.
2. Bezliubchenko, O.S., Zavalnyi, O.V., Chernonosova, T.O. (2011). Planning and development of cities: educational manual for students of all forms of education and students of the second higher education in the field of training 0921 (6.060101) - "Construction". Kharkiv: KHNAMH.
3. DBN B.2.2-5:2011 "Planning and construction of cities, towns and functional territories. Territorial improvement". (2011).
4. Ministry of Justice of Ukraine. (2011). State sanitary norms and rules for maintaining the territories of populated areas dated 17.03.11 No. 145, registered in the on 5.04.11 under No. 457/19195.
5. State sanitary rules for planning and development of settlements. SP 173.
6. Rules for the maintenance of green spaces in populated areas of Ukraine. (2006). <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>.
7. Passport of the object of improvement of the green economy. (2009). http://search.liga-zakon.ua/l_doc2.nsf/link1/TF006269.html.
8. Municipal enterprise of the Chernihiv City Council "ZelenBud". (n.d.). <http://zelenbud.cn.ua/>.
9. Narrow-leaved ash. (n.d.). https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D1%81%D0%B5%D0%BD_%D0%B2%D1%83%D0%B7%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B9.

Отримано 08.09.2023

UDC 712.4

Oleksiy Tereshchuk¹, Svitlana Kovalenko², Yevgeny Sakhno³, Yulia Shcherbak⁴, Viktor Movenko⁵

¹ PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Director of Education and Research Institute of Construction, Professor of the Department of Geodesy, Cartography and Land Management, National University «Chernihiv Polytechnic» (95 Shevchenko Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: olexter1957@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-6433-9351>

ResearcherID: H-4540-2016 **Google Scholar:** <https://scholar.google.com/citations?user=vZTF4YIAAAAJ&hl=uk>

Index Copernicus - <http://journals.indexcopernicus.com/+++>, p24781806,3.html

² PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor of Department of Geodesy, Cartography and Land Planning, National University «Chernihiv Polytechnic» (95 Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine)

E-mail: svkoval70@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0001-5829-7132> **Researcher ID:** H-4476-2016

³ Doctor of Technical Sciences, Professor of the Department of Geodesy, Cartography and Land Management, National University «Chernihiv Polytechnic» (95, Shevchenka Str., 14027 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: evsakhno@ukr.net **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-9789-7242>

Researcher ID: M-3987-2016. **SCOPUS Author ID:** 57190493489

⁴ lecturer of the Department of Geodesy, Cartography and Land Management, National University «Chernihiv Polytechnic» (95, Shevchenka Str., 14035 Chernihiv, Ukraine).

E-mail: Shch.Yu15@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0002-3439-3792>

ResearcherID: H-4199-2016

⁵ senior lecturer of Department of Geodesy, Cartography and Land Management, National University «Chernihiv Polytechnic» (95, Shevchenka Str., 14035, Chernihiv, Ukraine).

E-mail: viktor.movenko@gmail.com **ORCID:** <http://orcid.org/0000-0003-3395-3476>

ResearcherID: <http://www.researcherid.com/rid/H-2364-2016>

Google Scholar: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=YNgIHagAAAAJ&hl=ru>

IMPLEMENTATION OF THE PROJECT OF LANDSCAPING OF TERRITORY OF THE PARK ZONE "BEREZOVYY HAY" IN CHERNIHIV

Relevance of the research topic. The urban environment with its dusty and polluted air, temperature regime worsens the sanitary and microclimatic conditions in which life, production activities and recreation of the population of Ukraine take place. According to the normative indicators, up to 50% of the residential territory of our cities and other settlements is under all types of plantations. There should be up to 60 m² of plantations per inhabitant (including 12-24 m² of public plantations). However, the task of urban landscaping is not only to increase the area of greenery, but also the uniform distribution of greenery throughout the territory, extensive indoor and courtyard landscaping, reconstruction of existing parks, gardens,

boulevards and squares. Therefore, it is necessary to bring human habitation as close as possible to the conditions of nature, to ensure normal recreation near the home and place of work, to create a single ensemble of the city and nature.

Problem statement. The positive effect of green areas on the human condition, especially on the respiratory system, has long been established. They play a significant role in shaping the human environment because they have the ability to improve the sanitary and hygienic situation. Green plantings of park complexes act as an environment-forming natural factor that is able to perform aesthetic, health, thermoregulatory functions. The green plantations of the Chernihiv city went through a long stage of formation, the main part of which was planted and formed in the pre-and post-war period. Thus, the average age of trees, especially in the central part of the city, is 50-70 years, with the optimal - 40 years, and changes in the age structure of plantations are critical. Unlike inanimate assets, trees have a living resource and a time when they have the highest quality performance impact on the environment. In addition, among the tree plantations fast-growing and short-lived species, which lose their decorativeness with age, dominate. In the short term, these facts will have the effect of significantly reducing the number of trees and deteriorating the safety of plantations.

Analysis of recent research and publications. The paper discusses recent publications on this topic, which are presented in the public domain, including scientific journals, textbooks and data from the Internet.

Uninvestigated parts of general matters defining. Modern society has accumulated extensive experience in landscaping and greening of cities, created a wide range of plants for landscaping, found specific techniques for landscaping, clarified the features of the maintenance of greenery. However, landscaping remains the most important area of municipal activity. It is here that the necessary conditions for a high standard of living are created. Thus, conditions are created that make the life of each individual healthy, comfortable, convenient, regardless of residence place.

The research objective. The increase in the number of vehicles, chaotic buildings, the impact of human production and recreational activities every year increasingly leads to unfavorable conditions for life and health of the population of Ukrainian cities. Therefore, the task was to develop and implement a project of landscaping of the park zone "Berezovyy hay" in Chernihiv.

The statement of basic materials. The project of landscaping the park area provides for a propagating educational event "Breath of the hometown", which aims to raise awareness of schoolchildren, students and other segments of the Chernihiv population towards the creation and preservation of newly created greenery and aims to unite different segments of the Chernihiv population around landscaping the city, modernization and arrangement of city parks and squares, the formation of eco-culture and care for the environment.

In the process of project implementation, work was carried out to select a site for planting trees, purchase seedlings and inform students, schoolchildren and residents of the surrounding areas about the possibility of involving them in a children's playground landscaping located in the recreation park "Berezovyy hay".

Conclusions. The project "Breath of the hometown" will implement the state policy in the field of patriotic environmental education; improve the environmental situation in the district through landscaping and gardening amusement park; to form ecological culture of students and pupils on the basis of labor, spiritual and moral development of the person through joint activity of pupils, teachers, parents, inhabitants of the residential district in improvement of the Berezovyy hay. For the population, the propaganda and educational event can be an impetus for increasing social activity and the level of general culture of the population in the protection and preservation of the environment, the formation of environmental awareness and responsibility and the development of practical skills. For the city as a whole, the event will improve the aesthetic appearance of the territory; will improve sanitary and hygienic and create a more favorable environmental conditions.

Keywords: landscaping, green spaces, landscaping, environment..

Fig.: 5. 5References: 9.